

Notikusi konference “Pirmsskola, sākumskola, lasīšana, patikšana”

2015.gada 19.oktobrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika VISC sadarbībā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bērnu literatūras centru organizētā zinātniski praktiskā konference “Pirmsskola, sākumskola, lasīšana, patikšana”. Konferencē piedalījās 436 pirmsskolas un sākumskolas skolotāji, bērnu bibliotēku bibliotekāri, Latvijas augstskolu mācībspēki un citi interesenti.

Lasītprasmes attīstīšana visās izglītības pakāpēs – pirmsskolas izglītībā, pamatizglītībā un vidējā izglītībā - ir viena no VISC prioritātēm. Pagājušajā mācību gadā notika konference valodu skolotājiem par lasītprasmes veicināšanu, šogad kopā aicinājām speciālistus, kuri veido lasītprasmi pirmsskolā un sākumskolā. Domājot par lasītprasmes veicināšanu, konferencē tika aicināti piedalīties arī bibliotekāri.

Konferences atklāšanā uzrunu teica Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktores vietniece Ineta Īvāne. Viņa uzsvēra lasītprasmes nozīmi bērna attīstībā un izglītībā.

Plenārsēdē Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes asociētā profesore, Dr.phil. Vita Kalnbērziņa konferences dalībniekus iepazīstināja ar lasīšanas tehnoloģiju pētījumiem Eiropā, aktualizēja teksta nozīmi lasītprasmes attīstībā, jaunas tehnoloģijas lasītprasmes apguvei un salīdzināja digitālā un drukātā teksta iespējas.

Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes lektore, Dr. psych., Kognitīvi biheiviorālā psihoterapeite Diāna Zande pastāstīja par temperamenta saistību ar lasīšanas prasmi un sniedza ieteikumus, kā palīdzēt bērnam to attīstīt, īpaši uzsverot katra skolotāja attieksmi pret lasīšanu un nepieciešamību uzslavēt sevi un bērnu par sasniegumu.

Pedagoģijas eksperte Aija Tūna rosināja strādāt ne vien pie lasītmācīšanās tehnikas, bet vienlaikus pievērst uzmanību bērnu motivācijai, sniedzot izpratni par to, ko lasīšana un viss ar to saistītais sniedz cilvēka dzīvesdarbībā, ka jāvēlas lasīt (rakstīt un komunicēt) un jāspēj ne vien iegūt informāciju, bet to kritiski izvērtēt un likt lietā. Tā ir 21. gadsimta lasītprasmes dziļākā jēga.

LNB Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova klātesošos aicināja mācīties no pētījumiem un pieredzes, lai veicinātu bērnu lasītprasmes attīstību. Kā liecina EURYDICE pētījums, svarīgi ir trīs faktori: lasītmācīšanas metodika, skolotāja profesionalitāte un lasīšanas iespējas ārpus skolas. Lasītprasmes apguve sākas ģimenē, tāpēc jāsniedz konsultācijas vecākiem, uzsverot priekšlasīšanas lielo nozīmi. Svarīga ir arī iespēja izvēlēties visdažādāko lasāmvielu. Te palīgā nāk bibliotēkas, īpaši pievērsties tiem bērniem, kuri dažādu iemeslu dēļ raiti nelasa. Latvijā lasīšanas patikšanai darbojas lasīšanas veicināšanas programma pirmsskolas vecuma bērniem "Grāmatu starts". Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija darbojas no 2001.gada. Pagājušajā gadā tajā bija iesaistījušies 18300 dalībnieku.

Konferences otrajā daļā katram tās dalībniekam bija iespēja piedalīties trijās no astoņām radošajām darbnīcām.

Analītiski sintētiskās pieejas izmantošanas priekšrocības lasītprasmes apgūvē uzsvēra Dr.paed. Anita Lanka. Darbnīcā, iesaistot skolotājus, tika meklētas atbildes uz jautājumiem, kāpēc latviešu valodai piemērotāka ir analītiski sintētiskā metode. Pirmsskolā primāra ir fonemātiskās dzirdes attīstīšana, pēc tam tikai burtu mācība. Neizprotot saikni starp skaņu un burtu, agrīnā lasītprasme tiek kavēta. Tika izvērtēta arī daudzveidīga darbošanās ar zilbi, analizējot priekšrocības un iespējamus riskus. Nozīmīga bija atziņa, ka metodiskie paņēmieni sākotnējās lasītprasmes apgūvei ir dažādi, dažādi ir arī bērni, tāpēc nevar būt viena universāla metode, kas der visiem. Vērojot bērnu centienus, neveiksmes, ir jāpielāgo arī metodiskā pieeja.

Ikšķiles vidusskolas direktora vietniece izglītības jomā, sākumskolas skolotāja Solvita Zirne dalījās pieredzē par lasītprasmes apgūves iekļaušanu integrētā mācību procesā. Daudzveidīgu uzdevumu, spēļu, pētniecisko un radošo darbu piedāvājums, kas atklājās

fotogrāfijās un videomateriālos, apliecināja, ka integrētā pieeja ir jaunākā vecuma skolēniem vispiemērotākā. Tā ļauj apgūt standartā noteiktās dažādās prasmes un tajā pašā laikā pilnveido lasītprasmi.

Par to, kā, organizējot interesantus un aizaujošus pasākumus, bibliotēkai piesaistīt ne vien labos lasītājus, bet arī tos, kuriem ar lasīšanu neveicas, kā arī parādīja un uzsvēra, cik svarīgi ir strādāt ar pirmsskolas vecuma bērniem, kuri vēl paši nelasa, bet viņiem šai vecumā rodas attieksme pret to, ir svarīgi, lai viņi izjūt prieku un piedzīvojumu klausoties un piedaloties kopīgajā grāmatu lasīšanā, pastāstīja Kuldīgas Galvenās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītāja Inga Brūvere, Latgales Centrālās bibliotēkas Bērnu bibliotēkas "Zilīte" vadītāja Anna Pakere, LNB Bērnu literatūras centra galvenā bibliogrāfe Sarmīte Galsa, Bauskas bibliotekāri un LNB Atbalsta biedrības speciālisti.

Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas lektore, Rīgas pirmsskolas izglītības iestāde "Madariņa" vadītāja Mg.paed. Rasma Purmale uzsvēra veseluma pieejas aktualitāti un sniedza praktiskus ieteikumus tās izmantošanā.

Par lasītprasmes apguves problēmām un to iespējamajiem risinājumiem pastāstīja Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes profesore Sarmīte Tūbele, norādot uz disleksijas un lasīšanas traucējumu kopīgajām un atšķirīgajām pazīmēm. Semināra dalībnieki ar lielu interesi klausījās par iespējām uzlabot skolēnu lasītprasmi vai mazināt specifisko lasīšanas traucējumu ietekmi. Īpašie darba paņēmieni un iespēja pārbaudīt sevi zilbju tabulu lasīšanā rosināja jaunu paņēmieni izveidei un sagatavošanai.

Par pozitīvas komunikācijas vadīšanas nepieciešamību un iespējām, izmantojot videomateriālu, pastāstīja Iekļaujošas izglītības atbalsta centra vadītāja, psiholoģe Ilva Vanaga, rosinot pārdomāt savu saziņu ar citiem cilvēkiem, izmantojot Marte Meo metodi.

Konferences noslēgumā VISC Vispārējās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas vadītāja Ineta Upeniece apkopoja konferences rezultātus un informēja VISC redzējumu skolēnu lasītprasmes attīstīšanā.

Secinājumi:

SADARBĪBA

Bērnam vienam ir grūti iemācīties lasīt. Arī pirmsskolas un sākumskolas skolotājam vienam ir grūti novērst lasīšanas traucējumus, kuri mūsdienās nav retums. Dažkārt arī bibliotekārs jūtas viens bez kolēģu vai vadības atbalsta savā darbā. Tāpēc svarīgi ir likt kopā spēkus un kopā dalīt atbildību par bērnu lasītprasmi, apzinoties savu profesionalitāti un stiprās puses.

PROFESIONALITĀTE

Skolotājam svarīgi regulāri analizēt savu un bērnu veikumu. Lai lasītprasmes attīstībā būtu dinamika, ir nepieciešams ieraudzīt bērnu, viņa prasmju līmeni, viņa individualitāti. Izmantojot dažādas tehnoloģijas un metodiskos paņēmienus, motivējot bērnu lasīšanai, var sekmēt viņa kā indivīda attīstību.

DIGITĀLIE RESURSI

Informācijas tehnoloģijas un citi digitālie resursi ir izmantojami jēgpilni, mācoties katram pašam un bērniem kritiski izvērtējot tekstus.

LASĀMIE TEKSTI

Lasītprasmes veicināšanā svarīgi apzināties teksta nozīmi. Zēni un meitenes lasa atšķirīgi. Zēni labāk lasa digitālā formāta tekstus, bet meitenes – papīra formāta tekstus. Zēnus un meitenes interesē arī atšķirīga temata teksti, tāpēc, rosinot interesi, jāpiemeklē bērna interesēm atbilstošs teksts. Meitenes parasti lasa lielāka apjoma tekstus, bet zēni – mazāka.

Ceram, ka konferences dalībnieki guva radošu ierosmi savam turpmākajam darbam.

Paldies visiem lektoriem, radošo darbnīcu vadītājiem, konferences dalībniekiem par ieinteresētību lasītprasmes veicināšanā Latvijā!